

Handleiding

Branche RI&E Besloten Busvervoer

Inhoudsopgave

- A. Waarom een RI&E?
- B. Waarom een branche RI&E Besloten Busvervoer
- C. Uitleg hoe RI&E uitgevoerd moet worden
- D. Uitleg digitaal systeem van de RI&E

A. Waarom een Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E)?

De Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E) is een instrument om uitval van medewerkers door verzuim of ongevallen te beperken. Met de RI&E brengt u de risico's en knelpunten in uw bedrijf in kaart op het gebied van veiligheid en gezondheid.

Elk (touringcar)bedrijf is verplicht zorg te dragen voor de veiligheid en de gezondheid van medewerkers, bezoekers, vrijwilligers en derden. De overheid vindt dit zo belangrijk dat ze de risico-inventarisatie via de Arbowet verplicht heeft gemaakt voor ondernemers met personeel. De Arbeidsinspectie controleert hier dan ook op.

De RI&E is geen doel maar een middel: het realiseren van een veilige, gezonde en plezierige werkorganisatie. Een RI&E heeft vele voordelen voor het bedrijf en de medewerkers, zoals voorkomen van schadelijke effecten van blootstelling aan gevaren en gevaarlijke stoffen, vermindering van gezondheidsklachten en verzuim, kostenbesparing, winst voor kwaliteit en productiviteit, etc. De werkgever is zélf verantwoordelijk voor het hebben van een RI&E en plan van aanpak, evenals voor de volledigheid, actualiteit en waarheidsgetrouwheid ervan.

B. Waarom een branche RI&E Besloten Busvervoer?

De branche RI&E Besloten Busvervoer is volledig digitaal en is gebaseerd op de werkzaamheden binnen een touringcarbedrijf en de risico's die daaraan verbonden kunnen zijn. De ontwikkeling van deze RI&E is mogelijk gemaakt door de Fonds Scholing en Ordening voor het Besloten Busvervoer (FSO), waarin namens werkgevers Busvervoer Nederland (BVN) en namens werknemers FNV en CNV Vakmensen vertegenwoordigd zijn.

Een onafhankelijke gecertificeerde arbodeskundige heeft het instrument getoetst.

Het RI&E-instrument is zoveel als mogelijk toegespitst op de touringcarbranche en richt zich op de belangrijkste risico's in onze sector. Het is mogelijk dat er in uw bedrijf risico's of werkzaamheden zijn die niet in deze branche-RI&E letterlijk zijn genoemd. In dat geval moet u zelf voor aanvulling zorgen. Hiervoor is ruimte in de digitale branche RI&E.

Ook is het mogelijk dat de branche RI&E te uitgebreid is voor uw touringcarbedrijf. In de digitale RI&E kunt u aangeven of u bepaalde bedrijfsonderdelen wel of niet hebt.

Wanneer er veranderingen in wetgeving of in de stand van de wetenschap en techniek zijn, wordt het branche RI&E-instrument Besloten Busvervoer bijgesteld. In ieder geval zal FSO iedere 3 jaar toetsen of het instrument bijgesteld moet worden.

C. Uitleg hoe RI&E uitgevoerd moet worden

Het uitvoeren van de RI&E wordt logischerwijs door of in samenwerking met de preventiemedewerker gedaan en bestaat uit 5 stappen:

1. Inventarisatie
2. Evaluatie
3. Plan van Aanpak
4. Toetsing
5. Aan de slag!

Hieronder uitleg en tips bij de verschillende stappen.

Stap 1: Inventarisatie (invullen van de vragenlijst)

De eerste stap van het uitvoeren van een RI&E is het invullen van de vragenlijst met 'ja', 'nee' of 'niet van toepassing'. Bij iedere vraag is een toelichting gegeven die u kunt raadplegen om te bepalen hoe u het betreffende thema kunt beoordelen. Dit oordeel baseert u op verschillende informatiebronnen, bijvoorbeeld:

- medewerkers
- OR/PVT
- analyse verzuimgegevens
- incidentenregistratie
- medewerkerstevredenheidsonderzoek
- analyse functioneringsgesprekken
- eigen waarneming
- rapportages (werkplekonderzoeken) etc.

Het maken van de RI&E is meer dan het invullen van een vragenlijst. Het gaat om de beoordeling van reële risico's op uitval door verzuim of ongelukken.

Enkele tips bij het maken van een reële inventarisatie:

- Check of de verbeterpunten uit de vorige RI&E zijn aangepakt;
- Bij het opstellen van een RI&E moeten medewerkers betrokken worden. Dit kan op verschillende manieren, bijvoorbeeld door:
 1. Relevante onderwerpen (aan de hand van de RI&E-vragen) in werkoverleg te bespreken en dit ook vastleggen in verslaglegging. Zie bijlage 1 van het document *Betrekken medewerkers bij de uitvoering van de RI&E*;
 2. Medewerkers anoniem een medewerkersvragenlijst in te laten vullen en de resultaten mee te nemen in de RI&E. Zie bijlage 2 van het document *Betrekken medewerkers bij de uitvoering van de RI&E*;

3. Bespreking van de uitkomsten van de RI&E door een groep medewerkers (en bepaal samen prioriteiten en richting plan van aanpak). Leg ook dit vast.
 4. Gesprekken tijdens de rondgang. Leg ook dit vast.
- Als uw bedrijf uit meerdere vestigingen bestaat, wordt geadviseerd voor elke locatie een aparte RI&E in te vullen. Vragen over arbobeleid hoeft u dan niet opnieuw in te vullen als het beleid vanuit de hoofdlocatie wordt bepaald;
 - Als u in de RI&E een knelpunt heeft geconstateerd, geef dan in het vakje 'Opmerkingen' bij de betreffende RI&E-vraag, indien mogelijk, aan waar het knelpunt zich precies voordoet;
 - Voordat de RI&E wordt uitgevoerd heeft de werkgever instemming nodig van (als aanwezig) de ondernemingsraad (OR) of personeelsvertegenwoordiging (PVT) over de vraag hoe het RI&E-onderzoek wordt uitgevoerd;
 - Het is verstandig om werknemers vooral te vragen naar voorstellen voor verbeteringen en niet naar tekortkomingen of knelpunten. Dat levert meer energie op en bruikbare ideeën over geschikte oplossingen.

Stap 2: Evaluatie (risicoklasse bepalen)

Na het beantwoorden van alle vragen, vindt de 'evaluatie' plaats. Elke keer als er op een vraag 'nee' wordt geantwoord, wil dit zeggen dat er een knelpunt is op dit gebied. Niet alle knelpunten vormen een even groot risico voor de veiligheid of gezondheid van medewerkers. De knelpunten worden door u gewogen door het toekennen van een risicoklasse. Hoe groter het risico, hoe hoger de toegekende risicoklasse dient te zijn. In een aantal gevallen is het toekennen van de risicoklasse al voor u gedaan.

Voor het beoordelen van de omvang van de risico's zijn veel methoden beschikbaar. Risico-evaluatie is geen harde wetenschap. Betrek zo nodig het oordeel van anderen hierbij.

In deze RI&E wordt gebruik gemaakt van een indeling in 3 klassen (standaard risicoklassen). U kunt een inschatting maken van de risicohoogte (hoog, midden, laag) door de volgende vragen te stellen:

1. Hoe groot de kans is dat het risico voorkomt?
2. Hoe vaak komt het voor?
3. Hoeveel medewerkers hebben ermee te maken?
4. Wat zijn de mogelijke gevolgen en eventuele schade?
5. Welke risico's zien uw medewerkers graag aangepakt?

Dit leidt in de praktijk tot de volgende risico-inschatting die gekoppeld is aan de verbeterpunten:

Hoog: Een belangrijk risico of overtreding van de Arbowet waarbij sprake is van "ernstig beboetbare feiten", gevaarafwendend is nauwelijks mogelijk: relatief grote kans op gezondheidsschade, ernstige effecten, verzuim of ongevallen.

Midden: Een mogelijk risico of een overtreding van de Arbowet waarbij sprake is van "direct beboetbare feiten": matige kans op gezondheidsschade, verzuim of ongevallen.

Laag: Laag risico, verbeteringen zijn nog mogelijk. Kleine kans op beperkte gevolgen zoals hinder, letsel zonder verzuim of lichte verstoringen van de bedrijfsvoering door voorkomende gevaren.

Per knelpunt wordt aangegeven met welke prioriteit deze moet worden aangepakt. De risicoklasse helpt u met het maken van een prioriteitstelling; een hogere risicoklasse vraagt om een snellere aanpak. Elke risicoklasse kent een andere prioriteit. Het RI&E instrument doet een voorstel voor een datum op basis van de risicoklasse:

Hoog

direct tot 3 maanden

Midden

3 maanden tot 1 jaar

Laag

1 jaar tot 3 jaar

In de digitale RI&E-vragenlijst kunt u bij een aangetroffen knelpunt, mits gemotiveerd, afwijken van de daar voorgestelde risicoklasse.

Stap 3: Opstellen Plan van Aanpak

In deze stap beschrijft u de maatregelen die genomen gaan worden om de risico's te beperken.

In het plan van aanpak dienen de volgende punten opgenomen te worden:

1. de risico's of knelpunten die aangepakt worden;
2. de genoemde maatregelen om de knelpunten aan te pakken;
3. de termijn waarop de maatregel wordt uitgevoerd.

Aanvullende tips:

- leg de verantwoordelijke en uitvoerende persoon/personen vast per actiepoint;
- pak zo mogelijk de oorzaak/bron van de risico's aan;
- geef streefdata aan;
- maak evt. een overzicht van de kosten/budget.

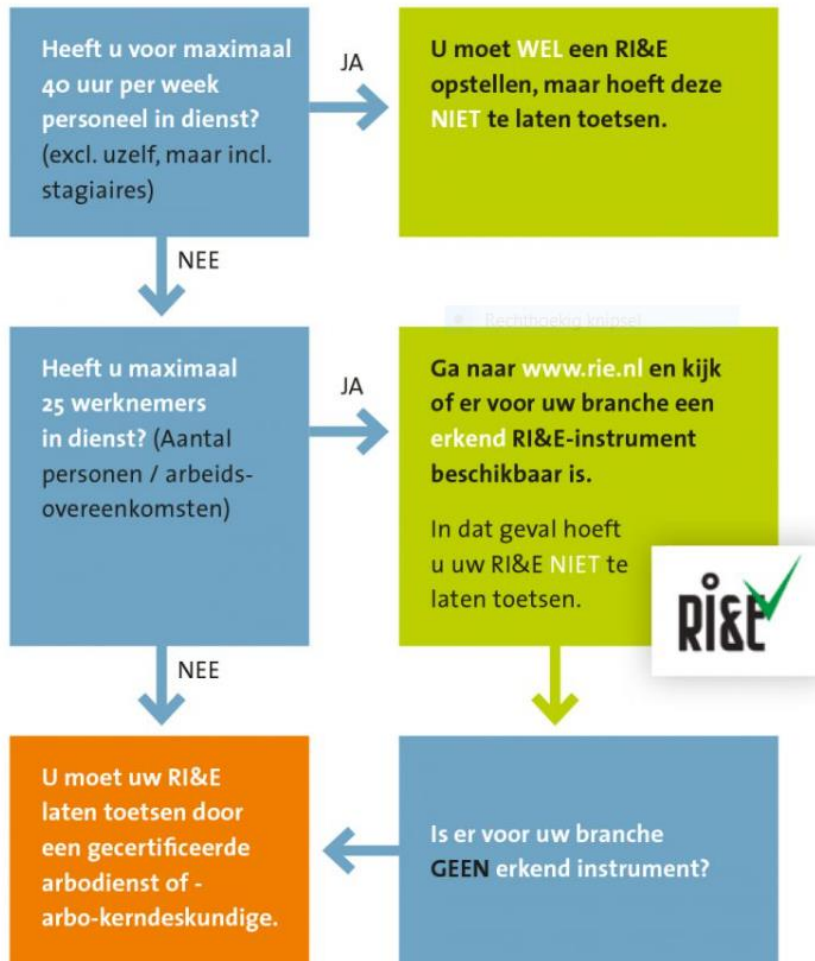
Stap 4: Toetsing

De RI&E samen met het Plan van Aanpak vormen één document. Het is wettelijk voorgeschreven om dit document te laten toetsen door een gecertificeerde Arbodienst of arbokerndeskundige.

Er zijn situaties waarin een RI&E niet getoetst hoeft te worden omdat de branche RI&E een erkende RI&E is. **De branche RI&E voor het Besloten Busvervoer is erkend.** Naast de branche-erkenning hangt de toetsingsplicht ook af van het aantal medewerkers (inclusief stagiairs, uitzendkrachten en vrijwilligers) die bij uw bedrijf werken.

Hieronder een schematische weergave over het wel of niet laten toetsen van uw RI&E en Plan van Aanpak.

Moet u uw RI&E toetsen?

Vrijstelling van toetsing betekent voor een bedrijf:

- geen bedrijfsbezoek van een gecertificeerde kerndeskundige;
- dus tijd- én kostenbesparing;
- en meer motivatie en sneller aan de slag om zaken te verbeteren.

Inzagerecht

In de Arbowet is vastgelegd dat werknemers de RI&E (inclusief het plan van aanpak) moeten kunnen inzien wanneer zij dit willen (inzagerecht) en een afschrift hiervan kunnen ontvangen. Dit kan op verschillende manieren vormgegeven worden:

- De RI&E en het plan van aanpak worden ná de toetsing toegezonden aan de ondernemingsraad (OR) of de personeelsvertegenwoordiging (PVT) (indien aanwezig). Zij moeten met de RI&E en het plan van aanpak instemmen.
- Indien er geen OR of PVT is (niet verplicht bij organisaties <50 werknemers) moeten werknemers advies kunnen geven over de RI&E. Geadviseerd wordt dan ook om de RI&E en het plan van aanpak te verspreiden onder het personeel. Zo weet iedereen welke risico's er spelen en hoe en wanneer de risico's aangepakt gaan worden.
- De werkgever moet bovendien tweemaal per jaar een bijeenkomst organiseren om het personeel in de gelegenheid te stellen om over belangrijke wijzigingen in de arbeidsomstandigheden te spreken.
- Voor bedrijven met minder dan 10 personeelsleden (zonder OR of PVT) geldt een algemene overlegverplichting tussen de werkgever en de werknemers over de RI&E, inclusief het plan van aanpak.

Stap 5: Aan de slag!

Nadat u uw RI&E en plan van aanpak hebt laten toetsen, is het tijd om aan de slag te gaan met de uitvoering van uw plan van aanpak. In het plan van aanpak heeft u aangegeven wie wát gaat doen en binnen welke termijn. Ook hierin zal de preventiemedewerker het voortouw nemen.

Het is verstandig om regelmatig, maar in ieder geval jaarlijks, uw plan van aanpak te bekijken en de voortgang te beoordelen. Zijn de afspraken die u heeft gemaakt nagekomen? Zijn er nog nieuwe zaken aan het licht gekomen die u wellicht in uw plan van aanpak moet verwerken? Kijk bijvoorbeeld eens kritisch naar de oorzaken van eventuele ongevallen of van verzuim. Misschien dat deze om nieuwe maatregelen vragen of dat ze meer prioriteit geven aan plannen die u al gemaakt had.

Ook wanneer u nieuwe investeringen wilt gaan doen of veranderingen in de manier van werken aanbrengt is het vaak wijsheid uw plan van aanpak erbij te pakken. Wellicht dat daarmee gelijk bepaalde risico's ook voorkomen kunnen worden. Dan slaat u twee vliegen in één klap. Bovendien geeft uw plan van aanpak u zicht op de kosten en de baten van elke maatregel. Zo kunt u dus beter een afweging maken tussen alternatieven.

Bij veranderingen kunt u denken aan bijvoorbeeld:

- een verhuizing
- nieuwe voertuigen
- een nieuwe locatie
- een verbouwing
- reorganisatie
- een nieuwe manier van werken.

D. Uitleg digitaal systeem van de branche RI&E

Voor een digitale versie van de RI&E van Besloten Busvervoer wordt gebruikt gemaakt van het digitale systeem van OiRA

Via de volgende link komt u in het digitale instrument: [branche RI&E Besloten Busvervoer](#)

Nadere informatie over het gebruik van OiRA verkrijgt u bij het starten van de RI&E in het digitale systeem. Rechts bovenin zit onder de 3-puntjes een helpfunctie. Hier kunt u meer informatie vinden over het gebruik van het OiRA systeem.

Op de website van Steunpunt RI&E vindt u nog een [lijst met veel gestelde vragen](#).